

قانون اساسي نیجر

قانون اساس نیجر

فصل یکم

حکومت و حاکمیت

اصل یکم

حکومت نیجر یک جمهوری مستقل و دارای حاکمیت غیر وابسته است.

هر گونه خللی به شکل جمهوری حکومت، به مثابه جرم خیانت بزرگ تلقی می‌شود و تحت همین عنوان مجازات قانونی دارد.

شهر نیامی، پایتخت جمهوری نیجر است.

نشان ملی کشور یک پرچم سه رنگ متشکل از سه نوار افقی مستطیل شکل و یکسان که به ترتیب از بالا به پایین دارای رنگهای نارنجی، سفید و سبز است. نوار سفید رنگی که در وسط آن قرار دارد حامل یک دایره به رنگ نارنجی است.

سرود ملی جمهوری، سرود «نیجرین» (NIGERIENNE) است.

شعار جمهوری «برادری، کار و پیشرفت» است.

مهر دولت با قطر ۴۰ میلی متر، تشکیل شده است از نشانی با یک خورشید در وسط، در سمت راست آن یک زوبین عمودی با دو عدد شمشیر توارقی (۱۱) که به طور متقاطع روی آن قرار گرفته است و در سمت چپ آن سه خوشه ارزن یکی عمودی و دو تای دیگر به طور متقاطع و در پایین سر یک گاو وحشی، در نوار پایینی، گویه‌های زیر نقش بسته است:

- در قسمت بالاتر: «جمهوری نیجر»

در قسمت پایین‌تر: «برادری- کار- پیشرفت».

نشان جمهوری در برگزیده نشانی سبز رنگ حامل خورشیدی طلایی و

درخشان در وسط در سمت راست آن یک زوبین عمودی با دو شمشیر توارقی که به‌طور متقاطع روی آن قرار گرفته است و در سمت چپ آن سه خوشه ارزن یکی عمودی و دو دیگر به طور متقاطع و در پایین، سر یک گاو وحشی، همگی به رنگ‌طلایی است.

نشان مزبور بر روی یادبودی متشکل از چهار پرچم جمهوری نیجر نسب شده است و گویه «جمهوری نیجر» در پایین آن قرار دارد.

اصل دوم

استفاده از علائم و نشانهای جمهوری مختص سران مملکتی است.

هر گونه استفاده غیرقانونی و شخصی از این علائم و هر گونه زایل کردن آنها مجازات قانونی در پی دارد.

اصل سوم

همه اقوام تشکیل دهنده ملت نیجر ضمن احترام به سایر زبانها، از آزادی تکلم به‌زبان خود، برخوردارند.

زبانهای مزبور، در عین برابری، دارای هویت زبان ملی هستند. قانون شرایط ترقی و پیشرفت آنها را تعیین می‌کند.

زبان رسمی کشور، زبان فرانسه است.

اصل چهارم

جمهوری نیجر یک جمهوری متحد، تجزیه‌ناپذیر، دموکراتیک و سوسیال است.

اصول اساسی این جمهوری عبارت است از:

- حکومت مردم، توسط مردم و برای مردم؛

- جدایی دین از سیاست.

اصل پنجم

حاکمیت ملی از آن مردم است.

هیچ گروه یا فردی حق ندارد اعمال آن را در انحصار خود داشته باشد.

در اعمال قدرت حکومتی، قدرتهای شخصی، اعطای خودمختاری، برتری قومی، قبیله‌گرایی، سوء استفاده از قدرت و اعتبار خویش به نفع خویشان خود، اندیشه سرمایه‌داری، تمول از راه نامشروع، اعطای امتیازات افراطی به افراد خاص، اغتشاش و تحریک مردم، خلاف شمرده می‌شود و مجازات قانونی در پی دارد.

اصل ششم

مردم حاکمیت خود را از طریق انتخاب نمایندگان و با شرکت در همه پرسی اعمال می‌کنند. قانون شرایط توسل به همه پرسی را مشخص می‌کند.

دیوان عالی بر حسن اجرای رأی‌گیری نظارت و نتایج آن را اعلام می‌نماید.

اصل هفتم

رأی‌گیری به صورت همگانی، آزاد، قانونی، مستقیم و محرمانه انجام می‌پذیرد.

هر نیجری، اعم از مرد یا زن، که در روز رأی‌گیری دارای هجده (۱۸) سال تمام باشد، یا صغیر رفع حجر شده، برخوردار از حقوق مدنی و سیاسی، در شرایطی که قانون تعیین کرده است می‌تواند در رأی‌گیری شرکت جوید.

اصل هشتم

جمهوری نیجر یک حکومت قانونی است.

جمهوری نیجر همچنین برابری در مقابل قانون را، بدون تمایز جنسی، اصالت اجتماعی، نژادی، قبیله‌ای یا دینی، برای همه تضمین می‌کند.

تمامی عقاید مذهبی مورد احترام و حمایت جمهوری هستند. هیچ دینی یا هیچ عقیده‌ای به ناحق نمی‌تواند قدرت سیاسی را در دست بگیرد و یا در امور دولت مداخله نماید.

هر نوع تبلیغ انحصاری خودمختاری، نژادی یا قبیله‌ای و یا هر نوع تظاهر به تبعیض نژادی، قبیله‌ای، سیاسی یا دینی مجازات قانونی به دنبال دارد.

بیگانگان در خاک جمهوری در شرایطی که قانون تعیین کرده است همانند اتباع نیجری از حقوق و آزادیهای یکسان برخوردارند.

اصل نهم

احزاب، گروه‌های سیاسی، سندیکاها و دیگر جمعیتها با احترام به اصول حاکمیت ملی، دموکراسی و قوانین جمهوری، در چارچوب آزادی انجمنها که این قانون اساسی به رسمیت شناخته و تضمین نموده است، تشکیل می‌شوند و فعالیت می‌کنند.

احزاب و گروه‌های سیاسی در صحنه انتخابات با هم به رقابت می‌پردازند. همین امتیازات برای کلیه شهروندان نیجری بر خوردار از حقوق مدنی و سیاسی و واجد صلاحیت انتخاب شدن که در قانون پیش‌بینی شده است، نیز به رسمیت شناخته می‌شود.

فعالیت احزاب دارای ویژگی نژادی، خودمختاری یا مذهبی ممنوع است. هیچ حزبی نمی‌تواند با هدف توسعه نژاد، منطقه یا مذهب تحت پیگرد قضایی، ایجاد شود.

فصل دوم

حقوق و وظایف انسانی

اصل دهم

نوع بشر محترم است و دولت وظیفه خطیر دارد که آن را مورد احترام و حمایت قرار دهد و شکوفایی کامل او را تضمین نماید.

اصل یازدهم

هر فردی از حق زندگی، سلامت، امنیت، کمال جسمی و روحی، تعلیم و تربیت و آموزش، در شرایطی که قانون تعیین کرده است، برخوردار است.

اصل دوازدهم

هیچ کس مورد آزاد و اذیت، شکنجه، بدرفتاری یا اعمال خشونت‌آمیز، غیر انسانی یا پست قرار نخواهد گرفت.

اصل سیزدهم

هر فرد، اعم از مأمور حکومت و غیره که طی انجام وظیفه یا به منظور انجام وظیفه خود شخصاً یا به دستور مافوق خود متهم به اعمال شکنجه، بدرفتاری یا اعمال خشونت‌آمیز، غیر انسانی یا پست شود، طبق قانون مجازات می‌گردد.

اصل چهاردهم

هر کس حق شکوفایی آزادانه شخصیت خود را در ابعاد مادی، علمی و معنوی داراست به شرط اینکه به حقوق دیگری تعدی نکند یا برخلاف قانون اساسی، قوانین جاری، عرف، آداب و سنن پسندیده قدم بر ندارد.

اصل پانزدهم

هیچ کس را نمی‌توان بازداشت یا متهم کرد مگر به موجب قانونی که پیش از ارتکاب عمل خلاف قانون، قابلیت اجرایی داشته است.

هیچ تبعه‌ای به دلایل سیاسی مجبور به تبعید یا از خانه و کاشانه‌اش آوار نمی‌شود.

اصل شانزدهم

قوانین و مقررات جز در موارد مربوط به حقوق و امتیازاتی که ممکن است به اتباع واگذار شود، عطف به ماسبق نمی‌شود.

اصل هفدهم

هر شخص متهم به جرمی تا اینکه جرم وی در دادرسی عمومی که در طی آن کلیه تضمین‌های لازم برای دفاع آزادانه وی فراهم آمده باشد به طور قانونی اثبات نگردد، بی‌گناه شناخته می‌شود.

هیچ کس به خاطر فعل یا ترك فعلی که در زمان ارتکاب آن براساس حقوق داخلی جرم محسوب نمی شده است، محکوم نمی شود. همچنین هیچ کس مجبور به تحمل مجازاتی سنگین تر از مجازاتی که در زمان وقوع جرم اعمال می شده است نمی شود.

اصل هجدهم

ازدواج و خانواده پایه و اساس طبیعی و اخلاقی جامعه انسانی را تشکیل می دهد و مورد حمایت حکومت هستند. حکومت و مؤسسات دولتی وظیفه نظارت بر سلامت جسمی، روحی و اخلاقی خانواده، بالاخص مادر و کودک، را بر عهده دارند.

اصل نوزدهم

والدین حق و تکلیف دارند که فرزندان خود را تعلیم و تربیت نمایند و در راه انجام این وظیفه از حمایت حکومت و مؤسسات دولتی برخوردارند.

جوانان در مقابل بهره کشی و ترك از سوی والدین مورد حمایت حکومت و مؤسسات دولتی قرار دارند.

حکومت مراقبت از سالخوردگان را عهده دار است.

حکومت بر تساوی امکان ارتقاء و جذب در اجتماع برای معلولین نظارت دارد.

اصل بیستم

منازل مسکونی از تجاوز مصون است. و فقط به انحاء و در شرایط پیش بینی شده در قانون می توان دستور بازرسی منازل را صادر نمود.

اصل بیست و یکم

هر شخصی از حق تملک برخوردار است. هیچ کس را جز به دلیل منافع عمومی و با پرداخت عادلانه و پیشاپیش خسارات وارده نمی توان از حق مالکیت خود محروم نمود.

اصل بیست و دوم

محرمانه بودن مکاتبات و ارتباطات در شرایطی که قانون تعیین کند، تضمین شده است.

اصل بیست و سوم

هر شخصی از حق آزادی فکر، عقیده، بیان، مسلک، مذهب و آیین مذهبی برخوردار است.

حکومت انجام آزادانه آیینها و بیان عقاید را تضمین می نماید.

این حقوق با احترام به نظم عمومی، صلح اجتماعی و اتحاد ملی اعمال می شود.

اصل بیست و چهارم

حکومت آزادی تردد، تأسیس انجمنها، گردهماییها، مراسم و تظاهرات را با شرایط تعیین شده در قانون، به رسمیت می شناسد و تضمین می کند.

اصل بیست و پنجم

حکومت، حق کار را برای همه شهروندان به رسمیت می شناسد و تلاش می کند شرایطی را فراهم کند که امکان بهره مندی از آن را برای همه مهیا و پرداخت عادلانه مزد خدمات یا تولیدات را برای کارگر تضمین نماید.

اصل بیست و ششم

حکومت، حق مربوط به اتحادیه و حق اعتصابات را که در شرایط پیش‌بینی‌شده در قانون و مقررات اعمال می‌شود به رسمیت می‌شناسد و آنها را تضمین می‌کند.

اصل بیست و هفتم

همه افراد حق دارند از محیط زیستی سالم برخوردار باشند. حکومت بر حمایت از محیط زیست نظارت دارد.

قانون انبار، دستکاری یا دفع زباله‌های سمی یا آلاینده را که از کارخانه‌ها و سایر واحدهای صنعتی یا واحدهای صنایع دستی مستقر در سرزمین ملی تولید می‌شود تنظیم می‌نماید.

ترانزیت، واردات، انبار، مخفی نمودن و توزیع زباله‌های سمی و یا آلاینده خارجی در سرزمین ملی همچنین هر گونه قرارداد مربوط به این امر جنایت علیه‌ملت تلقی می‌شود و مجازات قانونی دارد.

اصل بیست و هشتم

دفاع از ملت و حفظ تمامیت ارضی جمهوری وظیفه مقدس کلیه اتباع نیجری است.

خدمت سربازی اجباری است و شرایط انجام آن را قانون تعیین می‌کند.

اصل بیست و نهم

همه اتباع نیجری اعم از کشوری یا لشکری، اکیداً موظفند که قانون اساسی و نظم قضایی جمهوری را محترم بشمارند.

اصل سیام

کلیه اتباع موظفند در جهت رفاه عمومی تلاش کنند، به تعهدات اجتماعی و شغلی عمل و نسبت به پرداخت عوارض و مالیات اقدام نمایند.

اصل سی و یکم

اموال عمومی محترم و از تجاوز مصون هستند. هر شخص موظف است دقیقاً آنها را مورد احترام و حمایت قرار دهد. هر نوع خرابکاری، ضایع سازی، ارتشاء، اختلاس سوء استفاده یا تمول از راه نامشروع مجازات قانونی در پی دارد.

اصل سی و دوم

حکومت از حقوق و منافع مشروع اتباع نیجر در خارج از کشور حمایت می‌کند.

اصل سی و سوم

حکومت موظف است قانون اساسی و همچنین حقوق افراد و آزادیهای اساسی را نشر و آموزش دهد.

کمیسیون ملی، بر پیشرفت و حصول حقوق و آزادیهایی که مقررات مربوط به آنها در بالا آمده است، نظارت دارد و در صورت اقتضا این نظارت مطابق موافقتنامه‌های بین‌المللی که نیجر آنها را امضا نموده است، اعمال می‌شود.

قانون شرایط سازماندهی و عمل کرد کمیسیون مزبور را تعیین می‌نماید.

اصل سی و چهارم

حقوق و وظایفی که در بالا بیان شده‌اند و قانون اساسی آنها را تضمین نموده است به مثابه حقوقی که مستقیماً قابل اجراست، رابط قوای مقننه، مجریه، قضاییه و کلیه اشخاص است.

اصل سی و پنجم

کلیه حقوق و آزادیهای مزبور، در چارچوب احترام به قوانین و مقررات مجراا اعمال می‌شوند.

فصل سوم

قوه مجریّه

اصل سی و ششم

رئیس‌جمهور، رئیس حکومت محسوب می‌شود و تجسم وحدت ملی است.

رئیس‌جمهور عالیترین مقام سیاسی کشور است.

وی ضامن استقلال و وحدت ملی، تمامیت ارضی و احترام به قانون اساسی، پیمانها و قراردادهای بین‌المللی است.

رئیس‌جمهور همچنین عملکرد منظم مقامات عالیرتبه و استمرار حکومت را تضمین می‌نماید.

اصل سی و هفتم

رئیس‌جمهور از طریق همه پرسی همگانی، آزاد، مستقیم، قانونی و با رأی‌مخفی برای مدت ۵ سال انتخاب می‌شود و انتخاب مجدد وی به این سمت فقط یکبار امکان‌پذیر است.

هر فردی که اصالتاً دارای ملیت نیجری و دارای حداقل ۴۰ سال و برخوردار از حقوق مدنی و سیاسی باشد دارای صلاحیت انتخاب شدن به عنوان رئیس‌جمهور است.

قانون شرایط انتخاب شدن، معرفی نامزدها، برگزاری انتخابات، شمارش آراء نامزدها و اعلام نتایج را تعیین می‌کند.

دیوان عالی بر حسن اجرای عملیات مزبور نظارت و نتایج را اعلام می‌نماید.

اصل سی و هشتم

انتخاب رئیس‌جمهور با اکثریت آراء و در دو مرحله صورت می‌پذیرد.

دعوت از رأی دهندگان با صدور مصوبه شورای وزیران صورت می‌گیرد.

نخستین مرحله انتخابات ریاست جمهوری حداقل ۳۰ روز و حداکثر ۴۰ روز قبل از پایان دوره ریاست جمهوری وقت برگزار می‌شود.

نامزدي که در اولین مرحله انتخابات، حائز اکثریت مطلق آراء باشد به عنوان نامزد برگزیده معرفی می‌شود.

در صورت عدم کسب اکثریت آراء از طرف یکی از نامزدها در دور نخست حداکثر ۲۱ روز بعد، دو نامزد حائز بیشترین آراء در مرحله نخست، در مرحله دوم با هم به رقابت خواهند پرداخت.

در موارد فوت، انصراف و یا معذوریت یکی از دو نامزد، نامزدهای بعدی به ترتیب میزان آراء مکسوبه در دور نخست معرفی می‌شوند.

در صورت فوت هر دو نامزد، مرحله نخست انتخابات از سر گرفته می‌شود.

در پایان مرحله دوم، نام نامزدي که بیشترین آراء را کسب کرده باشد به عنوان فرد برگزیده اعلام می‌شود.

اصل سی و نهم

آغاز دوره ریاست جمهوری جدید از زمان پایان دوره ریاست جمهوری پیشین محسوب می‌گردد.

اصل چهل

رئیس‌جمهور پیش از شروع به کار در مقابل دیوان عالی و در حضور نمایندگان مجلس ملی با عبارات ذیل سوگند یاد می‌کند:

«در مقابل پیشگاه پروردگار و در پیشگاه ملت مستقل نیجر، ما ... به عنوان رئیس‌جمهور کشور که طبق قوانین به این سمت برگزیده شده‌ایم به طور رسمی سوگند شرافت یاد می‌کنیم که:

- به قانون اساسی که مردم آزادانه به آن رأی داده‌اند احترام بگذاریم و همگان را به احترام به آن واداریم؛

- امور مهمی که به ما محول شده است را صادقانه انجام دهیم؛

- هرگز به آرمانهای ملت خیانت نکنیم و آنها را دگرگون ننماییم؛

- به شکل جمهوری حکومت احترام بگذاریم و از آن دفاع کنیم؛

- حافظ تمامیت ارضی کشور و اتحاد ملت باشیم؛

- به حقوق و آزادیهای اتباع احترام بگذاریم و از آنها دفاع نماییم؛

- از اخذ یا تأیید تدابیری که به شان بشریت لطمه وارد می‌کند احتراز جوییم؛

- بر بی طرفی نظام اداری و توجه بر اصول عادلانه و مستمر نظارت نماییم؛

- بدون وقفه در جهت خوشبختی مردم کار کنیم؛

- از هیچ اقدامی جهت اتحاد آفریقا دریغ نورزیم؛

- همیشه و همه جا به عنوان خادم وفادار و صادق ملت عمل کنیم؛

در صورت تخلف از سوگند، باید به هر گونه تصمیم قانونی گردن بنهیم.

اصل چهل و یکم

۴۸ ساعت پس از مراسم تحلیف، رئیس دیوان عالی کشور اظهارنامه صادقانه‌علنی سیاهه دارایی‌های رئیس‌جمهور را دریافت می‌کند.

اظهارنامه مزبور هر ساله به روز و موجب خلع ید می‌شود. اظهارنامه نخست و اظهارنامه‌های به روز شده در روزنامه رسمی چاپ و منتشر می‌شوند.

رونوشت اظهارنامه دارایی‌های رئیس‌جمهور به خزانه‌داری کشور تسلیم می‌شود.

هر گونه اختلافی میان اظهارنامه نخست با اظهارنامه‌های به روز شده سالیانه‌باید به طور کامل توجیه گردد. دیوان عالی در این مورد از کلیه اختیارات ارزیابی‌برخوردار است.

اصل چهل و دوم

رئیس‌جمهور نمی‌تواند در طول مدت تصدی سمت ریاست جمهوری، شخصاً یا از طریق فرد دیگری چیزی را که متعلق به دولت یا نهادهای آن است، خریداری یا اجاره نماید.

رئیس‌جمهور نمی‌تواند شخصاً یا از طریق فرد دیگری در بازارهای دولتی و خصوصی دولت و نهادهای آن شریک شود.

اصل چهل و سوم

در موارد عدم تصدی سمت ریاست جمهوری ناشی از فوت، استعفا و یا معذوریت مطلق، کلیه وظایف رئیس‌جمهور را بطور موقت رئیس مجلس ملی و اگر وی نیز معذور باشد به ترتیب قائم مقامهای مجلس ملی به انجام می‌رسانند.

ناتوانی جسمی و یا روحی رئیس‌جمهور که وی را از انجام امور محوله ناتوان نماید به مثابه معذورت مطلق تلقی می‌شود.

همچنین امتناع رئیس‌جمهور از پذیرش حکم دیوان عالی مبنی بر نقض مقررات قانون اساسی از طرف وی نیز معذورت مطلق تلقی می‌گردد.

معذورت رئیس‌جمهور با کسب اکثریت دو سوم (۳۲) آراء اعضا دیوان عالی تأیید می‌شود، هیأت رئیسه مجلس ملی بانی تشکیل جلسه مزبور است.

در موارد فوت، عدم تصدی سمت ریاست جمهوری را دیوان عالی تأیید می‌کند، بانی تشکیل جلسه مزبور نخست وزیر یا یکی از اعضای دولت است.

در موارد استعفا، عدم تصدی سمت ریاست جمهوری را دیوان عالی تأیید می‌کند، بانی تشکیل جلسه مزبور رئیس‌جمهور مستعفی است.

انتخابات جدید ریاست جمهوری حداقل ۴۵ روز و حداکثر ۹۰ روز پس از اعلام بلا تصدی بودن سمت ریاست جمهوری انجام می‌پذیرد.

در صورتی که رئیس مجلس در شرایط مندرج در بندهای پیشین وظایف رئیس‌جمهور را در مدت عدم تصدی سمت وی به انجام می‌رساند فقط در صورت استعفا یا عدم پذیرش مسئولیت رئیس‌جمهور در مدت عدم تصدی سمت ریاست‌جمهوری وی می‌تواند نامزد انتخابات ریاست‌جمهوری شود. رئیس مجلس کلیه اختیارات رئیس‌جمهور، به جز اختیارات پیش‌بینی شده در اصل چهل و نهم، بند ۲ اصل پنجاه و یکم و اصول پنجاه و دوم، پنجاه و سوم، صد و هجدهم، صد و بیست و دوم و صد و بیست و سوم را اعمال می‌نماید.

در موارد استعفا یا عدم پذیرش وظایف رئیس‌جمهور در مدت عدم تصدی سمت وی از سوی رئیس مجلس، معاونین وی به ترتیب اختیارات رئیس‌جمهور را عهده‌دار می‌شوند.

در موارد محکومیت رئیس‌جمهور در مقابل دیوان عالی عدالت، رئیس مجلس ملی ضمن پذیرش وظایف رئیس‌جمهور در طول مدت عدم تصدی سمت وی کلیه اختیارات رئیس‌جمهور، به استثناء اختیارات مذکور در بند هشتم این اصل، را اعمال می‌نماید.

اصل چهل و چهارم

در موارد عدم حضور در کشور، بیماری یا مرخصی رئیس‌جمهور، نخست وزیر در چارچوب اختیارات محوله به وی، انجام وظایف رئیس‌جمهور را در مدت عدم تصدی سمت وی عهده‌دار می‌شود.

اصل چهل و پنجم

وظایف ریاست‌جمهوری با اشتغال هر گونه مشاغل دیگر اعم از مشاغل انتخاباتی، دولتی اعم از کشوری یا لشکری و یا هر گونه فعالیت حرفه‌ای مغایرت دارد.

رئیس‌جمهور در طی تصدی سمت خود نمی‌تواند رئیس یا عضو تشکیلات رهبری احزاب سیاسی یا انجمنهای ملی باشد.

اصل چهل و ششم

رئیس‌جمهور قوه مجریه را در اختیار خود دارد.

وی رئیس دولت است و نخست‌وزیر و اعضای دولت را منصوب و اختیارات آنها را مشخص می‌کند.

نخست وزیر و اعضای دولت در مقابل رئیس‌جمهور مسئول هستند و او می‌تواند نخست‌وزیر و اعضای دولت را از سمت خود عزل نماید.

اصل چهل و هفتم

رئیس‌جمهور، ریاست شورای وزیران را عهده‌دار است.

شورای وزیران در موارد زیر تصمیم‌گیری می‌نماید:

- تصمیماتی مبنی بر مشخص نمودن سیاست کلی حکومت؛

- لوایح؛

- مصوبات قانونی و آیین‌نامه‌ای؛

- انتصاب به مشاغل ذیل: اعضای دیوان عالی، رؤسای کل سازمانهای ملی، افسران ارشد، رئیس ستاد مشترک ارتش و معاون وی، فرمانده کل ژاندارمری ملی و معاون وی، فرمانده کل نیروهای مداخله ملی و امنیتی و معاون وی، بازرس کل نیروهای نظامی ملی، سفرا و فرستادگان ویژه، استانداران و معاونین آنها، فرمانداران، بخشداران و معاونین آنها، رؤسای سمتهای اداری، مدیران کل استانداریها و معاونین آنها، مدیران کل وزارتخانه‌ها و معاونین آنها، مدیران ادارات مرکزی، مدیران کل شرکتها و سازمانهای دولتی؛

- انتصاب به مشاغل که مقررات قانونی یا آیین‌نامه‌ای شیوه مزبور را برای آنها پیش‌بینی کرده‌اند.

اصل چهل و هشتم

رئیس‌جمهور به موازات اعضای مجلس ملی، از حق پیشنهاد قانون برخوردار است.

رئیس‌جمهور پانزده (۱۵) روز پس از دریافت قوانین از رئیس مجلس، آنها را توشیح می‌کند.

در صورت اعلام وضعیت اضطراری از سوی مجلس ملی مدت مزبور به پنج (۵) روز کاهش می‌یابد.

در صورت عدم توشیح قانون در مدت مذکور، رئیس مجلس ملی عدم توشیح رابه دیوان عالی ارجاع می‌نماید پس از تصدیق دیوان عالی قانون مذکور خودبخود توشیح می‌شود و به محض چاپ در روزنامه رسمی قابلیت اجرایی می‌یابد. چاپ در روزنامه رسمی خیلی سریع صورت می‌گیرد.

رئیس‌جمهور می‌تواند قبل از اتمام مهلت مذکور از مجلس تقاضای بررسی مجدد قانون یا بعضی از اصول آن را بنماید. این درخواست را نمی‌توان رد کرد.

تصویب اعلام‌نظر مجدد با کسب آرای اکثریت مطلق اعضای مجلس ملی صورت می‌پذیرد و قانون به محض چاپ در روزنامه رسمی براساس اضطرار خودبخود توشیح می‌شود و قابلیت اجرایی می‌یابد.

اصل چهل و نهم

رئیس‌جمهور می‌تواند پس از اعلام‌نظر رئیس مجلس ملی و رئیس دیوان عالی در خصوص تصویب متونی که به نظر ایشان مراجعه مستقیم به آراء مردم را ایجاب می‌کند، به استثنای هر نوع بازنگری قانون اساسی که مشی آن در فصل هشتم پیش‌بینی شده است، متون مزبور را به همه پرسى گذارد.

زمانی که طرحی در همه پرسى مورد تصویب قرار گرفت رئیس‌جمهور در مهلت پیش‌بینی شده در بند سوم اصل چهل و هشتم آن را توشیح می‌کند.

اصل پنجاهم

رئیس‌جمهور سفرا و فرستادگان ویژه را نزد قدرتهای خارجی گسیل می‌کند.

سفرا و فرستادگان ویژه خارجی نیز نزد وی گسیل می‌شوند.

اصل پنجاه و یکم

رئیس‌جمهور، رئیس نظام اداری کشور است. وی نظام اداری را در اختیار دارد و از حق انتصاب به سمتهای کشوری حکومت نیز برخوردار است.

اصل پنجاه و دوم

رئیس‌جمهور، سمت فرماندهی نیروهای مسلح را نیز داراست.

وي از حق انتصاب به سمتهاي نظامي حکومت برخوردار است، نيروي نظامي را در اختيار دارد و مسؤول دفاع ملي است.

اصل پنجاه و سوم

چنانچه نهادهای جمهوری، استقلال ملت، تمامیت ارضی کشور یا اجرای تعهدات بین‌المللی به طور جدی و فوری تهدید و عملکرد منظم مقامات عالی‌رتبه‌مخدوش شود، رئیس‌جمهور پس از اعلام نظر رئیس مجلس ملی و رئیس دیوان عالی، تدابیر ویژه و شدیدی را، به نحو مقتضی، اخذ نماید.

وي با ارسال پيامي ملت را از تدابير مأخوذه مطلع مي‌سازد.

مجلس ملي در صورتي که در طی نشست نباشد قانوناً تشکیل جلسه می‌دهد.

تدابیر مزبور باید در کوتاهترین زمان و به منظور فراهم آوردن امکان اجرای‌مأموریت محوله به مقامات عالی‌رتبه ابلاغ شود.

مجلس ملي مدت اعمال اختیارات ویژه را ارزیابی و در صورت سوء استفاده‌مختم آن را اعلام می‌کند.

اصل پنجاه و چهارم

رئیس‌جمهور، پس از اعلام نظر شورای وزیران، وضعیت اضطراری در کشور را با شرایط معین قانونی اعلام می‌کند.

اصل پنجاه و پنجم

رئیس‌جمهور از حق عفو برخوردار است.

اصل پنجاه و ششم

رئیس‌جمهور سیاست کلی کشور را مشخص و اعمال می‌کند.

اصل پنجاه و هفتم

رئیس‌جمهور اختیارات مربوط به صدور آیین‌نامه و احکام و مصوبات اجرایی آن را اعمال می‌کند. وي اجرای قوانین و تصمیمات قضایی را تضمین و مقررات قابل اجرا در سر تا سر کشور جمهوری را تدوین می‌نماید.

اصل پنجاه و هشتم

رئیس‌جمهور می‌تواند بخشی از اختیارات خود را به نخست‌وزیر و وزراء واگذار نماید.

نخست وزیر مسئولیت تنظیم کار دولت را برعهده دارد. وي اختیارات خود را در چارچوب اختیاراتی که رئیس‌جمهور به وي محول کرده است اعمال می‌کند.

دولت باید گزارش نتایج کار و فعالیت‌های خود را به درخواست مجلس ملي در اختیار مجلس قرار دهد.

اصل پنجاه و نهم

اعضای دولت قبل از شروع به کار، باید طی اظهارنامه‌ای سیاهه داری‌های خود را تسلیم دیوان عالی نمایند. اظهارنامه مزبور هر ساله به روز و موجب خلع ید می‌شود.

اظهارنامه اولیه و اظهارنامه‌های به روز شده در روزنامه رسمی منتشر می‌شود.

مقررات اصل چهل و یکم بندهای ۲، ۳ و ۴ و اصل چهل و دوم در مورد اعضای دولت نیز مجراست.

قانون مأمورین دولتی موظف به تنظیم اظهارنامه سیاهه دارایی و همچنین شرایط و چگونگی اظهارنامه مزبور را تعیین می‌کند.

اصل شصتم

وظایف اعضای دولت با انجام هر گونه فعالیت پارلمانی، هر نوع نمایندگی حرفه‌ای در سطح ملی یا منطقه‌ای، هر نوع شغل دولتی و هر نوع فعالیت حرفه‌ای مغایرت دارد.

اصل شصت و یکم

هر ساله رئیس‌جمهور به مناسبت سالگرد تحلیف خود، پیامی در مورد وضعیت کلی کشور به مجلس ملی ارسال می‌کند.

همچنین وی می‌تواند هر زمانی که صلاح بداند به طور مستقیم یا از طریق پیامهایی که به دستور رئیس مجلس ملی قرائت می‌شود و موجب ایجاد بحث نمی‌شود، با مجلس ملی مکاتبه نماید.

اصل شصت و دوم

قانون، امتیازات رئیس‌جمهور را تعیین، و شرایط پرداخت مقرری را به کسانی که پیشتر رئیس‌جمهور و برخوردار از حقوق مدنی بوده‌اند تدوین می‌نماید.

فصل چهارم

قوه مقننه

اصل شصت و سوم

دو (۲) مجلس قوه مقننه را تشکیل می‌دهند:

- مجلس ملی که اعضای آن را نماینده می‌نامند؛

- مجلس دوم که نام و عنوان اعضای آن را قانون مشخص می‌کند.

بخش یکم: مجلس ملی

اصل شصت و چهارم

نمایندگان با رأی‌گیری همگانی، آزاد، مستقیم، قانونی و محرمانه انتخاب می‌شوند.

دوره قانونگذاری پنج (۵) سال است. انتخابات مجلس جدید حداقل ۱۰ روز و حداکثر ۲۰ روز قبل از پایان دوره مجلس وقت برگزار می‌شود.

قانون، تعداد اعضای مجلس ملی، حقوق و مزایا، شرایط انتخاب شدن، مقررات مربوط به عدم انتخاب و مغایرتها، شرایط و نحوه برگزاری انتخابات و همچنین شرایط انتخابات میان دوره‌ای، را تعیین می‌کند.

اصل شصت و پنجم

دیوان عالی کشور در مورد صلاحیت نامزدها و همچنین صحت برگزاری انتخابات اظهار نظر می‌کند.

اصل شصت و ششم

هر عضو مجلس، نماینده کل ملت است.

وکالت مقید بی اعتبار است.

حق رأی نمایندگان شخصی است. معذک هرگاه وکیل به علت بیماری، اعمال اختیارات محوله، انجام مأموریت معین از سوی دولت یا مجلس، اجرای واجبات دینی یا مراسم نظامی غایب شود وکالت برای رأی گیری مجاز است. برای رأی گیری بیش از یک وکالت را نمیتوان پذیرفت.

اصل شصت و هفتم

اعضای مجلس ملی از حق مصونیت پارلمانی برخوردارند.

هیچ نماینده ای به علت ابراز نظر یا رأی طی انجام وظیفه خود دستگیر یا بازداشت نمیشود یا تحت تعقیب، پیگرد، یا محاکمه قرار نمیگیرد.

هیچ نماینده ای، جز در موارد جرم مشهود و جز با مجوز مجلس ملی، طی نشستهای مجلس به خاطر جرائم جنحه یا جنایی بازداشت نمیشود و تحت تعقیب قرار نمیگیرد.

جز در موارد جرم مشهود، پیگرد مجاز یا محکومیت قطعی هیچ نماینده ای را، جز با مجوز هیأت رئیسه مجلس ملی، نمیتوان خارج از نشست مجلس، بازداشت کرد.

در صورت درخواست اکثریت دو سوم (۳۲) نمایندگان مجلس ملی، بازداشت یا پیگرد نمایندگان به حالت تعلیق درمی آید.

اصل شصت و هشتم

سمت نمایندگی بر خورداري از مقرري باز نشستگی را به شرط اتمام دو دوره نمایندگی و با امکان باز خرید سال آخر آن میسر می نماید.

شرایط این مقرري باز نشستگی را قانون تعیین می کند.

اصل شصت و نهم

رئیس با کمک هیأت رئیسه مدیریت مجلس ملی را به عهده دارد. رئیس و اعضای هیأت رئیسه یا شرایطی که آیین نامه داخلی تعیین می کند انتخاب می شوند.

رئیس مجلس برای یک دوره قانون گذاری و اعضای هیأت رئیسه برای مدت یک سال به این سمت انتخاب می شوند.

هرگاه رئیس مجلس، طبق شرایط پیش بینی شده در اصل چهل و سوم قانون اساسی حاضر از معذوریت رئیس جمهور در انجام وظایفش اطمینان حاصل نماید، طبق قوانین داخلی مجلس ملی، جانشین وی در انجام وظایف محوله می گردد.

در موارد عدم تصدی سمت ریاست مجلس ناشی از فوت، استعفا، یا دلایل دیگر، مجلس، در صورت نشست، ظرف ۱۵ روز پس از عدم تصدی، رئیس جدید را انتخاب می کند؛ در صورت اقتضا مجلس به طور قانونی و در شرایطی که آیین نامه داخلی تعیین کرده است تشکیل جلسه می دهد.

اصل هفتادم

مجلس ملی قوانین را تصویب، مالیات را تأیید و عملکرد دولت را کنترل می نماید.

اصل هفتاد و یکم

هر ساله به طور قانونی مجلس ملی به دعوت رئیس مجلس دو (۲) جلسه عادی تشکیل می دهد.

اولین نشست آن در اولین هفته ماه مارس آغاز می شود و طول مدت آن نباید از نود (۹۰) روز تجاوز کند.

دومین نشست آن که نشست بودجه‌ای نامیده می‌شود، در اولین هفته از ماه اکتبر آغاز می‌شود و طول مدت آن نباید از شصت (۶۰) روز تجاوز کند.

اصل هفتاد و دوم

مجلس ملی به طور قانونی، با دستور جلسه معین، به درخواست رئیس‌جمهور یا به تقاضای دو پنجم (۵۲) وکلا با دعوت رئیس مجلس جلسه فوق‌العاده تشکیل می‌دهد.

افتتاح و اختتام نشستهای فوق‌العاده به جز مواردی که به طور قانونی تشکیل می‌شوند، با حکم رئیس‌جمهوری انجام می‌گیرد. ختم نشستها بلافاصله در دستور جلسه منعکس می‌شود.

طول نشستها نباید از ۱۵ روز تجاوز کند.

اصل هفتاد و سوم

جلسات مجلس ملی علنی است و صورت جلسه کامل مباحث و گفتگوها در روزنامه رسمی چاپ می‌شود.

به درخواست رئیس‌جمهوری و یا یک سوم (۳۱) وکلا، مجلس می‌تواند جلسه محرمانه تشکیل دهد.

اصل هفتاد و چهارم

مجلس ملی طبق آیین‌نامه داخلی که بر اساس قانون اساسی به تصویب می‌رسد کار می‌کند.

آیین‌نامه داخلی موارد ذیل را مشخص می‌کند:

- ترکیب، قواعد کار هیأت رئیسه و همچنین اختیارات و امتیازات رئیس‌مجلس؛
- تعداد، نحوه انتخاب، ترکیب، نقش و صلاحیت کمیسیونهای دائمی و کمیسیونهای خاص و موقت؛
- تشکیل کمیسیون تحقیق پارلمانی در چارچوب نظارت تام بر عملکرد دولت؛
- سازماندهی خدمات اداری به مدیریت منشی کل زیر نظر رئیس مجلس ملی؛
- نظام انضباطی نمایندگان به هنگام جلسات مجلس؛
- برگزاری انتخابات مختلف به استثنای آنهایی که در این قانون اساسی پیش‌بینی شده‌اند؛
- شرایط اعمال حق استیضاح و قواعد کاربردی در زمینه سوالات کتبی.

بخش دوم: مجلس دوم

اصل هفتاد و پنجم

«مجلس دوم» از حق اعمال اختیارات قانونگذاری برخوردار است.

اعضای مجلس دوم با رأی‌گیری غیر مستقیم انتخاب می‌شوند.

اصل هفتاد و ششم

قانون بنیادی (۲۱)، ترکیب، سازماندهی، اختیارات، عملکرد، نامگذاری مجلس و اعضای آن و همچنین ارتباطش با دیگر نهادهای حکومت را مشخص می‌کند.

فصل پنجم

روابط في مابين قواي مجريّه و مقننه

اصل هفتاد و هفتم

مجلس ملي، رئيس جمهور را از دستور کار نشست ها و جلسات خود و همچنين كميسيونهاي مطلع مي سازد.

دستور کار پيش از هر چيز بررسي لوايح ارائه شده از سوي دولت را دربرمي گيرد.

اصل هفتاد و هشتم

اعضاي دولت مي توانند در جلسات و كميسيونهاي مجلس ملي حضور يابند و به درخواست كميسيونهاي مجلس يا به درخواست شخص ايشان سخنانشان استماع مي شود.

ايشان مي توانند به همراه همكاران خود در جلسات شرکت نمايند.

اصل هفتاد و نهم

مجلس ملي مي تواند نخست وزير يا هر يك از اعضاي دولت را در زمان تصدي سمت خود احضار نمايد.

به همين مناسبت مجلس ملي توصيه هايي به دولت ارائه مي نمايد.

اصل هشتادم

قانون، مقررات مربوط به موارد ذيل را تعيين مي کند:

- تابعيت، حقوق اجتماعي و تضمينات اساسي در جهت اعمال آزاديهاي عمومي؛
- تبعيت تحميلي در راستاي دفاع ملي و امنيت عمومي جان و مال اتباع؛
- مليت، وضعيت و توانايي هاي اشخاص، روابط زناشويي و وراثت و انفاق؛
- روند بررسي، آداب و سنن بررسي و هماهنگ سازي آنها با اصول اوليه قانون اساسي؛
- تعيين جرائم و جنايات و مجازاتهاي مترتب بر آنها، آيين دادرسي كيفري و عفو عمومي؛
- سازمان دهی انواع محاکم قضايي، آيين دادرسي در محاکم مزبور، ايجاد انواع جديد محاکم، مقررات مربوط به قضات عالي رتبه، مسؤولين عالي رتبه و زارتي و وابستگان دادگستري؛
- مشمولين ماليات، ميزان و شرايط شمول انواع عوارض؛
- نظام انتشار پول؛
- همه پرسي؛
- شيوه انتخاب رئيس جمهور، اعضاي مجلس ملي و مجالس محلي؛
- ايجاد طبقات مراکز دولتي؛
- ملي کردن شرکتها و انتقال مالکیت مؤسسات از بخش دولتي به بخش خصوصي؛
- مقررات کلي مربوط به کارکنان دولت؛
- اساسنامه نيروهاي نظامي، نيروهاي امنيتي دولتي و شبه نظاميان؛

- اساسنامه سازمانهاي سياسي سنتي؛
- جايگاه مخالفين؛
- مقررات مربوط به اعضاي مجلسين؛
- سازماندهي كلي ادارات؛
- سازماندهي منطقه‌اي، ايجاد و تغييرات تقسيمات اداري و تقسيمات حوزه‌هاي انتخاباتي؛
- حكومت نظامي و حالت فوق‌العاده؛

اصل هشتاد و يكم

قانون اصول بنيادين موارد ذيل را تعيين مي‌كند:

- سازماندهي دفاع ملي؛
- اداره آزاد تقسيمات كشوري، صلاحيت و منابع اقتصادي آنها؛
- آموزش و پژوهشهاي علمي؛
- بهداشت؛
- حمايت از خانواده؛
- حفاظت از محيط زيست و حفظ منابع طبيعي؛
- حمايت، حفظ و سازماندهي امور كشور؛
- حفظ ميراث فرهنگي؛
- نظام مالكيت، حقوق عيني و تعهدات مدني و بازرگاني؛
- حقوق كار، بيمه اجتماعي، سندিকা و اعتصاب؛
- آزاد سازي و اداره بخشهاي دولتي؛
- نظام همياري اجتماعي و پسانداز؛
- نظام حمل‌ونقل، پست و ارتباطات راه دور؛
- نظام حسابداري دولتي؛
- شيوه اداره زندانها؛
- سياست مسكن؛
- مجموعه قوانين استيجاري؛

اصل هشتاد و دوم

لوايح مالي، منابع و هزينه‌هاي حكومت را تعيين مي‌كند.

قوانين برنامه‌ريزي، اهداف عمليات اقتصادي و اجتماعي دولت را تعيين مي‌كند.

قوانین آیین‌نامه‌ای بکارگیری بودجه دولت را تصویب می‌کند.

اصل هشتاد و سوم

موضوعاتی که در حیطه قانون واقع نمی‌شوند، دارای ویژگی آیین‌نامه‌ای هستند.

مصوبات دولتی می‌توانند متون قانونی را که پیش از اجرای این قانون اساسی جزء این مقولات شده بودند، پس از اخذ نظر دیوان عالی، تغییر دهد.

اصل هشتاد و چهارم

مجلس ملی مجوز اعلان جنگ و اعزام نیرو به خارج از کشور را صادر می‌نماید.

اصل هشتاد و پنجم

شورای وزیران حکم اعلام حکومت نظامی را صادر می‌کند و مجلس ملی در صورتی که نشست نداشته باشد، به طور قانونی تشکیل جلسه می‌دهد.

تمدید حکومت نظامی بیش از پانزده (۱۵) روز فقط با اجازه مجلس ملی امکان‌پذیر است.

اصل هشتاد و ششم

رئیس‌جمهور، جهت اجرای برنامه خود می‌تواند، برای مدت زمان محدودی، از مجلس ملی مجوز اخذ تدابیری را، از طریق صدور تصویب‌نامه قانونی، اخذ نماید.

این مجوز به عنوان يك قانون معتبر تلقی می‌شود.

تصویب‌نامه‌های قانونی در شورای وزیران، و در صورت ضرورت پس از اعلام‌نظر دیوان عالی، تصویب می‌شوند. تصویب‌نامه‌های مزبور به محض انتشار قابلیت‌اجرایی می‌یابند، اما در صورت عدم ارایه لایحه تنفیذی قبل از موعد مقرر طبق قانون به مجلس ملی، کان لم یکن تلقی می‌شوند.

پس از انقضای مهلت مذکور در بند اول این اصل، تصویب‌نامه‌های قانونی را فقط قانون از طریق مقررات قانونی آنها می‌تواند تغییر دهد.

اصل هشتاد و هفتم

نمایندگان از حق اصلاح قوانین برخوردارند.

اصل هشتاد و هشتم

پیشنهادهای، لوایح و اصلاحاتی که در حیطه قانون نباشد پذیرفته نمی‌شود. رئیس مجلس ملی عدم پذیرش موارد مذکور را اعلام می‌نماید.

در موارد مخالفت، با درخواست رئیس‌جمهور یا رئیس مجلس، دیوان عالی طرف ۸ روز نظر خود را اعلام می‌کند.

اصل هشتاد و نهم

پیشنهادهای و اصلاحات مطروحه از طرف وکلا در صورتی که نتیجه تصویب آنها کاهش منابع مالی دولت یا موجب ایجاد یا تشدید مخارج دولتی باشد پذیرفته نمی‌شود مگر اینکه پیشنهادها و اصلاحات مزبور با پیشنهاد افزایش عایدات یا صرفه‌جویی معادل آن توأم باشد.

اصل نودم

بحث در خصوص لوایح به متونی که کمیسیونهای ذیصلاح مجلس ملی ارائه می‌کنند مربوط می‌شود.

به درخواست دولت، کمیسیون باید نکات مورد اختلاف با دولت را به استحضار مجلس ملی برساند.

اصل نود و یکم

مجلس ملی لایحه بودجه را با شرایط معین در قانون به تصویب می‌رساند.

اصل نود و دوم

لایحه بودجه، به محض بازگشایی نشست بودجه‌ای، به مجلس ملی تقدیم می‌گردد؛ لایحه بودجه باید عواید لازم را جهت تأمین کامل مخارج در نظر بگیرد.

مجلس ملی بودجه تنظیمی را تصویب می‌نماید.

چنانچه مجلس ملی از زمان دریافت لایحه به مدت شصت (۶۰) روز، نظر خود را در مورد آن اعلام نکند، مفاد لایحه با صدور تصویب‌نامه قانونی قابلیت اجرایی می‌یابند.

دولت، از مجلس ملی که برای نشست فوق‌العاده ظرف پانزده (۱۵) روز، فراخوانده شده است درخواست می‌کند لایحه را تنفیذ نماید.

در صورتی که مجلس ملی تا پایان اجلاس فوق‌العاده مزبور بودجه را تصویب ننماید، بودجه از طریق تصویب‌نامه قانونی به طور قطعی به اجرا درمی‌آید.

چنانچه لایحه بودجه پیش از اجراء در زمان مناسب جهت توشیح ارائه نگردد، رئیس‌جمهور بلافاصله از مجلس ملی، مجوز استفاده مجدد بودجه آخرین ماه سال‌پیش را درخواست می‌کند.

اصل نود و سوم

مجلس ملی حسابهای کشور را، طبق شرایط پیش‌بینی شده در قانون بودجه تنظیم می‌نماید.

قوانین آیین‌نامه‌ای باید حداکثر تا ۳۱ دسامبر دومین سال پس از بکارگیری بودجه به طور قطعی مورد توجه واقع شوند.

مجلس ملی می‌تواند شعبه محاسبات و تنظیم بودجه دیوان عالی را مأمور تحقیق و بررسی مداخل و مخارج دولتی نماید.

فصل ششم

نظارت تام بر انطباق قوانین با قانون اساسی

اصل نود و چهارم

قوانین بنیادی قبل از توشیح و مقررات داخلی مجلس ملی، مجلس دوم، شورای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و شورای عالی ارتباطات قبل از اجرا باید به دیوان عالی تقدیم شوند و دیوان مزبور نظر خود را در مورد انطباق آنها با قانون اساسی اعلام می‌کند.

به همین منظور رئیس‌جمهور، رئیس مجلس ملی یا یک‌دهم (۱۰۱) نمایندگان، رئیس مجلس دوم یا یک‌دهم (۱۰۱) اعضای آن می‌توانند قوانین را قبل از توشیح به دیوان عالی تقدیم نمایند.

در موارد پیش‌بینی شده در بند پیشین، دیوان عالی باید ظرف پانزده (۱۵) روز اعلام نظر نماید. معذالک، در صورت فوریت و بنا به درخواست دولت، این مدت به ۵ روز کاهش می‌یابد.

در وضعیت مشابه، تشکیل جلسه شورای عالی مهلت توشیح را به حالت تعلیق درمی‌آورد.

اصل نود و پنجم

هر شخصي که در دادرسي شرکت مي‌جويد به عنوان يکي از طرفين دعوامي تواند در جريان دادرسي، در مقابل کليه محاکم عدم انطباق قانون را با قانون اساسي اعلام نمايد. محاکم بايد هر نوع اعلام نظر را تا تصميم‌گيري ديوان عالي که بايد ظرف ۳۰ روز پس دريافت ادعنامه اعلام شود به تأخير ببندازند.

کليه مقرراتي که بر اساس بند پيشين مغاير با قانون اساسي اعلام شده‌اند، قانوناً کان لم یکن تلقی مي‌شوند و در دعوای جاری از جمله در ديوان عالي کشور، قابل اجرا نیستند.

حکم ديوان عالي مبني بر مغايرت با قانون اساسي در روزنامه رسمي چاپ مي‌گردد.

فصل هفتم

قوه قضاييه

اصل نود و ششم

قوه قضاييه مستقل از قوای مجریه و مقننه است.

ديوان عالي، محاکم عالي و محاکم تالي که طبق مفاد اين قانون اساسي تأسيس شده‌اند عاملين قوه قضاييه هستند.

اصل نود و هفتم

عدالت در سر تا سر کشور به نام مردم و در راستاي احترام محض به مقررات حقوقي و همچنين حقوق و آزاديهاي هر يك از اتباع جاري مي‌شود.

تصميمات قضايي در مورد همه، اعم از مسؤولين عاليرتبه و ساير اتباع، اجرايي گردد و فقط از طريق و به اشكال مجاز قانوني مورد انتقاد قرار مي‌گيرند.

اصل نود و هشتم

قضات در انجام وظائف خویش تابع محض قانون هستند.

رئيس جمهور ضامن استقلال قضات است.

شورای عالی قضات وی را در این امر یاری می‌دهد.

اصل نود و نهم

رئيس جمهور، پس از اعلام نظر شوراي عالي قضات، با پيشنهاد وزير دادگستري، قضات نشسته را منصوب مي‌نمايد.

رئيس جمهور با پيشنهاد وزير دادگستري، صاحبمنصبان قضايي دادسرا را منصوب مي‌نمايد.

قضات نشسته غير قابل عزل و انتقال هستند.

اصل صدم

قانون ترکیب، سازماندهی، اختیارات و وظائف شورای عالی قضات را تعیین می‌کند.

بخش يك: ديوان عالي

اصل صد و يكم

ديوان عالي بالاترين مرجع قضايي کشور محسوب مي‌شود. ديوان داراي چهارکميسیون به شرح ذيل است:

- شعبه قانون اساسي

- شعبه قضايي

- شعبه اداري

- شعبه محاسبات و تنظيم بودجه.

اصل صد و دوم

ديوان عالي نظر خود را در مورد مسايل ذيل اعلام مي‌نمايد:

- انطباق قوانين با قانون اساسي در شرايط مطروحه در اصول نود و چهارم و نود و پنجم قانون اساسي؛

- قوانين آيين‌نامه‌اي که به حقوق اساسي اشخاص و آزاديهاي عمومي لطمه وارد نمايد؛

- تعارض صلاحيت بين نهادهاي حکومتي.

همچنين ديوان عالي بر صحت انتخابات رياست جمهوري، پارلماني و محلي نظارت دارد.

ديوان عالي اعتراضات را بررسي، به طور کلي در مورد دعاوي مربوط به انتخابات رياست جمهوري، پارلماني و محلي نظر خود را بيان و نتايج انتخابات را اعلام مي‌کند. ديوان همچنين نظر خود را در مورد صحت همه پرسري بيان و نتايج آن را اعلام مي‌نمايد.

اصل صد و سوم

تفسير مفاد قانون اساسي به عهده ديوان عالي است.

مسئوليت اين امر از سوي رئيس جمهور، رئيس مجلس ملي يا يك دهم (۱۰۱) نمايندگان، رئيس مجلس دوم يا يك دهم (۱۰۱) اعضاي آن به ديوان عالي محول مي‌شود.

اصل صد و چهارم

احکام صادره از سوي ديوان عالي غير قابل بازگشت و رابط مسئولين عاليرتبه و کليه رؤساي ادارات مرکزي، مسئولين کشوري، لشکري و قضايي است.

اصل صد و پنجم

قانون بنيادي، ترکيب، سازماندهي، وظائف و ساير اختيارات ديوان عالي راتعيين مي‌نمايد.

بخش دوم: ديوان عالي دادگستري

اصل صد و ششم

ديوان عالي دادگستري از نمايندگان مجلس ملي که پس از هر دوره مجلس انتخاب مي‌شوند تشکيل شده است. ديوان بايد حداکثر در خلال دومين نشست عادي اولين سال دوره قانونگذاري تاسيس شود.

رئيس ديوان عالي دادگستري، از بين اعضاي ديوان انتخاب مي‌شود.

قانون تعداد اعضاي ديوان، روش کار و مشي اقدام در آن را تعيين مي‌نمايد.

اصل صد و هفتم

رئيس جمهور ضمن اجراي وظائف خود، جز در موارد خيانتهاي نابخشودني، مسؤول اعمال انجام شده نيست. ديوان عالي دادگستري به اعمال او رسيدگي مي‌کند.

عمل رئيس جمهور زماني خيانت نابخشودني محسوب مي‌شود که يکي از موارد ذيل باشد: سوگند خود را زير پا گذارد، عامل همدست يا شريك در تجاوز فاحش و بارز به حقوق بشر باشد يا با نيت مزورانه بخشي از سرزمين ملي را واگذار کند.

چنانچه که رئيس جمهور به خيانت نابخشودني متهم شود به طور قانوني از مقامش خلع مي‌گردد.

ديوان عالي صلاحيت دارد اعضاي دولت را، جز در مورد جرائم و جنايات عليه امنيت کشور و جرائم و جنايات مرتبط، به علت ارتکاب جرائم و جنايات در طي انجام وظائف خود محاکمه کند.

اصل صد و هشتم

محکوم کردن رئيس جمهور در رأي گيري عمومي با اکثر دو سوم (۳۲) نمايندگان مجلس ملي صورت مي‌گيرد.

محکوم کردن دولت در همين شرايط و با اکثريت ساده انجام مي‌پذيرد.

اصل صد و نهم

ديوان عالي با تعريف جرائم و جنايات و تعيين کيفر هاي ناشي از قوانين جزايي مجرا در زمان وقوع جرم مشمول پيگردد، به انجام وظيفه مي‌پردازد.

فصل هشتم

شوراي اقتصادي، اجتماعي و فرهنگي

اصل صد و دهم

شوراي اقتصادي، اجتماعي و فرهنگي رئيس جمهور و مجلس ملي را ياري مي‌دهد.

شورا نظر خود را در خصوص مسائل ارجاعي از سوي رئيس جمهور و يا مجلس ملي اعلام مي‌دارد.

اصل صد و يازدهم

شوراي اقتصادي، اجتماعي و فرهنگي صلاحيت بررسي طرحها و يا پيشنهادهاي لوايح اقتصادي، اجتماعي و فرهنگي به استثناي قوانين بودجه را داراست.

لوايح مربوط به برنامه هاي اقتصادي، اجتماعي و برنامه ريزي ها و هر مسأله اي که به نوعي به زندگي اقتصادي و اجتماعي ملت ارتباط داشته الزاماً به شورا ارجاع مي‌شود.

شورا به ابتکار خود مي‌تواند به هر نوع مطالعه يا تحقيق در خصوص مسائل اقتصادي، اجتماعي يا فرهنگي اقدام و نتايج مفيد اقدامات خود را به رئيس جمهور گزارش نمايد.

اصل صد و دوازدهم

قانون بنيادي، ترکيب، سازماندهي و وظائف شوراي اقتصادي، اجتماعي و فرهنگي را تعيين مي‌کند.

در ترکیب شورا، شرکت نمایندگان واقعی مناطق و مؤسسات انتفاعی مدنظر می‌باشد.

فصل نهم

شورای عالی ارتباطات

اصل صد و سیزدهم

شورای عالی ارتباطات نهاد اداری مستقل از قدرت سیاسی است.

اصل صد و چهاردهم

شورای عالی ارتباطات در چارچوب قانون وظیفه تأمین و تضمین آزادی و استقلال وسائل ارتباطی سمعی-بصری و مطبوعات را برعهده دارد.

شورا بر رعایت شرح وظایف سیستم اطلاع رسانی و دسترسی عادلانه و مؤثر اتباع، انجمنها و احزاب سیاسی به منابع رسمی اطلاعات و ارتباطات در شرایط تعیین در قانون نظارت می‌کند.

اصل صد و پانزدهم

قانون بنیادی ترکیب، سازماندهی، اختیارات و وظایف شورای عالی ارتباطات را تعیین می‌کند.

فصل دهم

تقسیمات کشوری

اصل صد و شانزدهم

اداره کشور بر اصول تمرکززدایی و تقسیم در سطح وسیع مبتنی است.

قانون بنیادی تقسیمات کشوری را ایجاد می‌کند.

قانون اصول بنیادین اداره آزادانه تقسیمات کشوری، اختیارات و منابع مالی آنها را مشخص می‌کند.

اصل صد و هفدهم

دولت بر توسعه هماهنگ کلیه تقسیمات کشوری براساس تعاون ملی، ظرفیتهای منطقه‌ای و تعادل میان منطقه‌ای نظارت دارد.

فصل یازدهم

پیمانها و موافقتنامه‌های بین‌المللی

اصل صد و هجدهم

رئیس‌جمهور پیمانها و موافقتنامه‌های بین‌المللی را مورد مذاکره و تنفیذ قرار می‌دهد.

اصل صد و نوزدهم

پیمانهای دفاعی و صلح، پیمانها و موافقتنامه‌های مربوط به سازمانهای بین‌المللی، پیمانهای که قوانین داخلی حکومت را تغییر می‌دهند یا موافقتنامه‌هایی که تعهدات مالی برای دولت ایجاد می‌کند فقط با مجوز قانون تنفیذ می‌شوند.

اصل صد و بیستم

چنانچه رئیس‌جمهور و یا رئیس مجلس ملی یا يك دهم (۱۰۱) نمایندگان يكپیمان بین‌المللی را به دیوان عالی ارجاع دهد و دیوان اعلام نماید که پیمان مزبور بایکي از بندهای قانون اساسی کشور مغایرت دارد، در صورتی مجوز تنفیذ آن صادر می‌شود که قانون اساسی بازنگری شود.

اصل صد و بیست و یکم

پیمانها یا موافقتنامه‌هایی که بطور عادی تنفیذ می‌شوند، به محض انتشار، در صورتی که طرف دیگر آن را اجرا کند، نسبت به قوانین از قدرت قانونی بیشتری برخوردار می‌گردند.

فصل دوازدهم

همکاری و اتحاد با سایر دول

اصل صد و بیست و دوم

در راستای تحقق اتحاد آفریقایی، دولت جمهوری نیجر می‌تواند با همه دول آفریقایی موافقتنامه‌های تشکیل اتحادیه یا جوامع، مبتنی بر واگذاری جزئی یا کلی حاکمیت منعقد نماید.

جمهوری نیجر می‌تواند با سایر دول، براساس حقوق و امتیازات متقابل، موافقتنامه همکاری و اتحاد منعقد نماید.

جمهوری نیجر تقبل می‌کند با دول مذکور، سازمانهای بین‌الدول را، تحت اداره مشترک یا هماهنگی و همکاری آزادانه، ایجاد کند.

سازمانهای مذکور می‌توانند اهداف ذیل را دنبال کنند:

- هماهنگ سازی سیاست اقتصادی، مالی و پولی؛

- تأسیس اتحادیه‌هایی در راستای یکپارچگی اقتصادی از رهگذر رشد تولید و مبادلات؛

- ایجاد صندوقهای تعاون؛

- هماهنگ سازی برنامه‌های توسعه؛

- هماهنگ سازی سیاست خارجی؛

- همکاری در زمینه‌های قضایی؛

- همکاری در زمینه‌های دفاعی؛

- همکاری در زمینه‌های بهداشتی؛

- همکاری در زمینه‌های فرهنگی، علمی و فنی؛

- تنظیم حمل‌ونقل، ارتباطات و مخابرات راه دور؛

- همکاری در زمینه‌های مبارزه علیه بلایای طبیعی؛

- بهره‌برداري از منابع طبيعي؛

- حفاظت از محيط زيست.

فصل سيزدهم

بازنگري

اصل صد و بيست و سوم

رئيس‌جمهور و اعضاي مجلس ملي توأماً از حق طرح بازنگري قانون اساسي برخوردارند.

اصل صد و بيست و چهارم

براي اينكه طرح يا پيشنهاد بازنگري قانون اساسي در دستور کار مجلس قرار گيرد بايد به تصويب اڪثريت سه چهارم (۴۳) اعضاي مجلس ملي برسد.

اگر طرح يا پيشنهاد بازنگري به تصويب اڪثريت چهار پنجم (۵۴) اعضاي مجلس ملي برسد، بازنگري حاصل مي‌شود، در غير اين صورت طرح و يا پيشنهاد مزبور به همه پرسی عموم گذارده خواهد شد.

اصل صد و بيست و پنجم

هر بازنگري كه يکپارچگي خاک سرزمين ملي را خدشه‌دار نمايد، قابل اجرا يابي‌گيري نيست.

شکل جمهوري حکومت، اصل جدائي حکومت و دين و تعدد احزاب هرگز مورد بازنگري قرار نخواهند گرفت.

فصل چهاردهم

مقررات انتقالي و نهايي

اصل صد و بيست و ششم

قانون اساسي حاضر در همه پرسی به تصويب مي‌رسد، و با توشيح رئيس‌شوراي نجات ملي، كه هشت (۸) روز پس از اعلام نتايج همه‌پرسی از سوي ديوان عالي صورت مي‌گيرد، قابليت اجرايي مي‌يابد.

اصل صد و بيست و هفتم

شوراي نجات ملي، شوراي خبرگان و دولت انتقالي تا شروع بکار رسمي مقامات جديد به انجام وظيفه خود ادامه مي‌دهند.

تا استقراري قطعي مجلس دوم، مجلس ملي کليه اختيارات قوه مقننه را اعمال مي‌کند.

شوراي عالي ارتباطات كه با بيانيه ۲۷ ژانويه ۱۹۹۶ منحل اعلام شده بود براي‌طي دوره انتقالي اعتبار مي‌يابد و تا تشكيل شوراي جديد به کار خود ادامه مي‌دهد.

اصل صد و بيست و هشتم

تصويب‌نامه قانوني شماره ۹۶-۰۰۱ مورخ ۳۰ ژانويه ۱۹۹۶ در خصوص سازماني مقامات عالي‌رتبه در دوره انتقالي تا شروع بکار مقامات جديد به قوت خود باقي است.

اصل صد و بیست و نهم

کلیه قوانین جاری فعلی، جز در موارد نسخ صریح، در صورت عدم مغایرت بامفاد قانون اساسی، مجراست. قوانین بنیادی و دیگر قوانین اجرایی که در قانون اساسی حاضر پیش‌بینی شده‌اند باید حداقل طی دو سال اول کار مجلس به تصویب برسند.

اصل صد و سی‌ام

مقررات لازم جهت قابلیت اجرایی یافتن قانون اساسی از طریق تصویب‌نامه‌قانونی یا تصویب‌نامه شورای وزیران تدوین می‌شود.
